

Queritur 4° an animæ in purgatorio detentæ, certæ sint de salute sua.

R. affirmative, idque ob revelationem ipsis factam in iudicio particulari, et quia, ex speciali Dei protectione, confirmatæ sunt in gratia : mereri quidem non possunt, sed etiam peccare nequeunt. Unde si Ecclesia, orans pro illis, postulet ut liberentur de pœnis inferni, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum, etc., hoc est quia eas sibi et Deo repræsentat tanquam ex corpore exeuntes.

Queritur 5° an animæ in purgatorio orare possint.

R. Quamvis illæ animæ mereri aut satisfacere nequeant, quia sunt in termino, actus virtutis, v. g., fidei, spei, charitatis et patientiæ exercere possunt ; similiter et orando, aliquid a Deo impetrare valent, sive pro seipsis, v. g., aliquam remissionem pœnæ, ut fere omnes fatentur : sive, juxta multos, pro vivis, maxime pro illis qui orant pro ipsis, quia nobiscum sunt in communione sanctorum. Hinc nihil obstat, in ea sententia, quominus istæ animæ in privatis orationibus invocentur, sicut preces justorum viventium utiliter petuntur.

Queritur 6° an animæ in purgatorio detentæ, suffragiis vivorum adjuvari possint.

R. De fide est eas adjuvari posse : hoc constat ex conc. Florent., decreto de Purgatorio, et ex Conc. Trid., sess. 22, can. 3, et sess. 25, decreto de Purgatorio, ubi definit « purgatorium esse animasque ibi detentas fidelium » suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio » juvari. »

Aliunde dogma istud cum articulo symboli, de communione sanctorum, conjunctum est et perpetua ac universali Ecclesiæ praxi probatur, ut testimoniis in propositione de existentia purgatorii allatis, et ex multis aliis quæ offerri possent, innotescit. Ergo.

Bona opera quibus animæ in Purgatorio adjuvari possunt, prout exponuntur in conc. Florent., sunt : « Vivorum fidelium suffragia, Missarum sacrificia, orationes, » eleemosynæ et alia pietatis officia. » His adjungenda est indulgentia, quando ita conceditur ut defunctis applicari possit.

Sacrificium Missæ et officium nomine Ecclesiæ celebratum defunctis prosunt, licet a sacerdote in peccato mortali existente offerantur, quia hæc opera ex ipsius dispositione efficaciam suam non habent. Contra vero, orationes, jejunia aliaque opera personalia in statu peccati peracta, defunctis inservire nequeunt, quia non sunt viva nec Deo grata.

Determinare non possumus qua mensura suffragia vivorum, etiam præstantissima, ut sacrificium Missæ, pœnam in Purgatorio solvendam minuant, nec quo modo illorum valor defunctis applicetur ; hoc a multis circumstantiis pendere potest, v. g., a natura peccatorum pro quibus pœna solvenda est, voluntate pœnitentiam agendi quam habuerunt defuncti, sollicitudine qua movebantur viventes erga alios defunctos, a dispositionibus offerentium et orantium, etc.

CAPUT DECIMUM.

DE INDULGENTIIS.

Indulgentia recte definiri potest : *Remissio pœnæ temporalis, peccatis actualibus jam remissis quoad culpam debitæ, extra sacramentum Pœnitentiæ facta ab eis qui habent potestatem thesaurum Ecclesiæ spiritualem dispensandi.*

Dividitur 1° in plenariam et partialem. Indulgentia plenaria ea est quæ omnem pœnam peccatis debitam remittit : unde qui eam perfecte lucratus, statim decederet, in regnum cœlorum introiret. Indulgentia partialis ita vocatur, quia partem tantum, majorem vel minorem, pœnæ temporalis remittit.

Dividitur 2° in temporalem et in perpetuam. Indulgentia temporalis ea est quæ per aliquod tempus lucranda proponitur, et adveniente termino præfixo expiratur : est vero perpetua, quando indefinite concessa est ; non cessat nisi per revocationem sufficienter manifestatam.

Dividitur 3° in localem, realem et personalem. Indulgentia localis illa est quæ affixa est loco, v. g., alicui ecclesiæ, capellæ B. Mariæ; realis ea est quæ nonnullis objectis portatilibus, v. g., coronis, annexa est; indulgentia personalis illa est quæ uni vel pluribus personis annectitur: tales sunt indulgentiæ confraternitatibus concessæ quas confratres ubique lucrari possunt.

Breviter nobis dicendum est 1° de potestate Ecclesiæ concedendi indulgentias; 2° de iis qui hanc habent potestatem; 3° de causis ob quas licet indulgentias concedere; 4° de natura indulgentiarum; 5° de thesauro indulgentiarum; 6° de illarum efficacia, et 7° de conditionibus ad eas lucrandas requisitis.

ARTICULUS PRIMUS.

DE POTESTATE ECCLESIE CONCEDENDI INDULGENTIAS.

Hanc potestatem plus minusve directe negaverunt Valdenses, Wiclefistæ, et deinde *Lutherus*, ac post ipsum cuncti Protestantes. Contra quos sit

PROPOSITIO.

Existit in Ecclesia potestas concedendi indulgentias.

Prob. Illa propositio negari non potest, quæ est de fide, ac probatur Scriptura sacra et traditione: atqui propositio nostra est de fide, probatur, etc.

1° *Est de fide.* Sic enim definita fuit in Conc. Trid., sess. 25, decreto de Indulgentiis: « Sacrosancta synodus » indulgentiarum usum christiano populo maxime salutarem et sacrorum conciliorum auctoritate probatum, » in Ecclesia retinendum esse docet et præcipit, eosque » anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, » ve eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. » Duo igitur fide catholica constant, scilicet 1° Ecclesiam habere potestatem concedendi indulgentias, et 2° eas populo christiano esse salutares. Ergo 1°.

2° *Prob. Scriptura sacra.* Matth. xvi, 19: *Tibi dabo*

claves regni cælorum, et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cælis; et quodcumque solveris super terram erit solutum et in cælis; et xviii, 18: Quodcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cælo. Unde sic: Ecclesia habet potestatem, sine ulla restrictione, aperiendi cælum, solvendo vincula quæ ingressum ejus impediunt: atqui pœna temporalis peccatis remissionis debita, est vinculum ingressum cæli impediens: ergo.

Ea potestate B. Paulus utens erga incestuosum Corinthium quem in vindictam criminis publica pœnitentia affecerat, reliquam pœnam *in persona Christi* indulsit, *ne abundantiori tristitia absorberetur.* II Cor. ii, 7. Ergo 2°.

3° *Prob. traditione.* Ex monumento novissime reperto et in lucem edito (*Monuments inédits sur sainte Marie Madeleine*, t. ii, p. 627), Benedictus IX, anno 1040, per bullam confirmavit indulgentiam plenariam, antea et probabiliter a pluribus sæculis, visitationi ecclesiæ Sancti Victoris Massiliensis affixam. Versus finem ejusdem sæculi, Urbanus II, in concilio Claromontano, anno 1095, longe ante Valdenses, plenariam concessit indulgentiam iis qui crucem adversus infideles sumerent; nemo redarguit Pontificem eo quod talem exerceret potestatem: ergo tunc constans et universalis erat traditio circa illud punctum. In præcedentibus autem sæculis nullum deprehenditur vestigium institutionis hujus praxis: videmus e contra, in variis temporibus, quasdam indulgentiarum species in usu; summi Pontifices et episcopi pœnitentias canonicas sæpius relaxabant, modo propter aliquam compensationem minorem, modo ad commendationem martyrum. Dici autem non posset has relaxationes in commodum mere temporale cessisse nec solvisse coram Deo, quod tamen asserere non dubitant Protestantes. Nam, ut ait *S. Thomas*, Suppl., q. 55, art. 1. concl.: « Ecclesia hujusmodi indulgentias faciens magis damnificaret quam adjuvaret; quia remitteret ad » graviore pœnas, scilicet purgatorii, absolvendo a pœnitentiis injunctis. » Græci usum indulgentiarum non

exprobraverunt Latinis, et ipsi indulgentias concedunt. Ergo 3°.

4° *Prob. ratione.* In Ecclesia est potestas ligandi per satisfactionem pro pœnis temporalibus impositam. Inde facile concipitur solvendi pro iisdem pœnis potestatem Ecclesiæ a Christo concedi potuisse.

Negari non potest plures olim irrepsisse abusus in concedendis indulgentiis, unde hæretici immerito sumpserunt occasionem adversus rem ipsam insurgendi: ipsis respondendum est per verba sacri Concilii Tridentini, quod, « in his concedendis (indulgentiis) moderatio » nem, juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit, ne, nimia facilitate, ecclesiastica » disciplina enervetur; » sess. 25, decret. de Indulgentiis. Abusus ergo de quibus conquesti sunt novatores, non imputandi sunt Ecclesiæ cujus doctrina semper fuit sancta, sed hominibus et præsertim quæstoribus, ut ipsum Concil. Trid. satis indicat in decreto citato.

Animadverti potest quantum sibi contradicant Protestantes, qui, dum agitur de satisfactione, nullam imponi volunt, suamque crudelitatem catholicis exprobrant, laxitatem vero nimiam, dum agitur de indulgentiis.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE HIS QUI HABENT POTESTATEM CONCEDENDI INDULGENTIAS.

Hæc potestas non est ordinis, sed jurisdictionis; competit:

1° Summo Pontifici respectu omnium fidelium; ille enim solus habet jurisdictionem universalem;

2° Episcopis qui jure communi easdem concedere possunt indulgentias diœcesanis suis quas summus Pontifex cunctis fidelibus; sed concil. Lateran. IV, anno 1215, statuit, can. 62, quod deinceps annum duntaxat concedere possint die consecrationis ecclesiæ, et in quibuscumque aliis circumstantiis quadraginta dies tantum.

3° Papa vel alius episcopus electus et canonice institu-

tus, licet non ordinatus, indulgentias concedere potest quia jurisdictionem habet. Episcopus, e contra, dimissus, vel in *partibus infidelium*, potestatem concedendi indulgentias non habet, quia caret jurisdictione.

4° Delegatus ad hoc easdem concedere potest indulgentias ac ille a quo fuit delegatus; apud omnes enim in confesso est actus jurisdictionis per delegatos exerceri posse.

5° Cum episcopi non habeant jurisdictionem in extraneos, solis diœcesanis indulgentias directe concedere possunt: si vero indulgentiam alicui loco affixissent, extranei eam consequerentur, opus determinatum perficiendo.

6° Cardinales centum dies concedere possunt in ecclesiis quarum sunt titulares, festis solemnibus, quando divinis officiis assistunt.

7° Legati a latere septem annos et septem quadragenas in terris suæ jurisdictionis concedere possunt.

8° Vicarii generales, juxta multos, indulgentias concedere non possunt sine speciali delegatione Papæ vel episcopi.

ARTICULUS TERTIUS.

DE CAUSIS OB QUAS LICET CONCEDERE INDULGENTIAS.

Quoniam potestas concedendi indulgentias a Deo concessa est, Papa et episcopi non sunt illius domini, sed tantum depositarii: unde illa valide uti non possunt sine justa causa, quæ duo complecti debet, nempe finem Deo gratum et opus ad consequendum hunc finem idoneum.

1° *Finem Deo gratum.* Sola autem remissio pœnæ temporalis non reputatur finis legitimus, alioquin Ecclesia omnem pœnam temporalem peccatis debitam semper sine alio motivo remittere posset, quod evidentiter repugnat. Similiter indulgentia valide concedi non potest ob finem mere temporalem, v. g., ad obtinendam pecuniam, nisi hæc pecunia in bonum opus cedere deberet.

Fines vero legitimi propter quos indulgentias concedere licet, sunt: 1° conversio infidelium, exstirpatio hæreseon,

et exaltatio sanctæ matris Ecclesiæ; 2º augmentum pietatis inter fideles qui, frequentiori usu sacramentorum aliisve motivis et auxiliis supernaturalibus accensi, excitantur ad melius vivendum; 3º ædificatio vel reparatio alicujus ecclesiæ, fundatio nosocomii, vel alicujus religiosi instituti in honorem Dei vel sanctorum, aut in gratiam pauperum, infirmorum, etc.

2º *Opus ad assequendum hunc finem idoneum*; id est, opus quod justam habeat proportionem cum fine obtinendo. Non necesse est ut pœnæ remittendæ æquivalet, alioquin indulgentia jam non esset indulgentia; neque ut sit graviter molestum; aliunde enim sufficientem habere potest proportionem, v. g., si fidem excitet, spem erigat, charitatem inflammet, etc. Similiter quædam videri possunt levia respectu singulorum, quamvis sint majora respectu communitatis, ut recitare quinquies *Pater et Ave*, ad postulandam extirpationem hæreseon, etc.

Non est fidelium, nec simplicium sacerdotum judicare de sufficientia causæ ob quam indulgentia conceditur. Cæterum, cum indulgentia sit divisibilis, si causa ad totum non valeat, valet saltem ad partem; si autem opus præscriptum recte perficiatur, pars ista obtinebitur.

ARTICULUS QUARTUS.

DE NATURA INDULGENTIARUM.

Sensus præsentis quæstionis est an Ecclesia concedendo indulgentias, a pœna temporali debita realiter absolvat. Contendimus illam realiter absolvere; vel enim a pœna realiter absolvit, vel tantum permittit ut bona opera per modum suffragii Deo in compensationem pœnæ offerantur: atqui posterius dici non potest; potestas enim concedendi indulgentias probatur ex verbis Christi, *Quæcumque solveritis erunt soluta*: porro hæc verba veram ab solutionem indicant. Unde summi Pontifices, indulgentias concedendo, prædicta verba sæpe referunt iisque nituntur, ut potestatem suam adstruant. Ergo.

Hæc tamen proprie dicta absolutio respectu vivorum duntaxat locum habet: nam mortui in purgatorio exstantes Ecclesiæ militanti non sunt subditi: ergo realiter absolvi nequeunt. Indulgentiæ igitur per modum suffragii ipsis applicari possunt, non vero per modum absolutionis. *Ita omnes theologi*, et summi Pontifices aliter non loquuntur quando permittunt aliquam indulgentiam mortuis applicari; dicunt enim eam per modum suffragii applicabilem esse.

ARTICULUS QUINTUS.

DE THESAURO INDULGENTIARUM.

Nomine thesauri indulgentiarum, intelligitur superabundantia satisfactionum Christi et sanctorum, quæ non fuerunt applicatæ et in memoria Dei custodiuntur.

Notandum est dari discrimen inter merita et satisfactiones; merita personæ merenti sunt propria et alteri communicari non possunt; v. g., qui præclaris gestis jus ad mercedem acquisivit, efficere non potest ut alter, jus suum ei cedendo, eadem mercede dignus sit. Contra vero satisfactiones pro altero solvi possunt: v. g., Petrus centum nummos debet Paulo; si hanc summam in proprio nomine Petri tribuam Paulo qui eam acceptet, Petrus erit liberatus in stricto rigore justitiæ. Sic Christus pro nobis satisfacit.

Certum est ipsius satisfactiones fuisse superabundantes; nam unica actio ejus satisfactoria erat valoris infiniti, et pœna temporalis peccatis hominum debita, quantumque supponatur, est finita: ergo maxima pars satisfactionum Christi nondum fuit applicata, dispensationi Ecclesiæ committitur, et ab ea juxta prudentiæ regulas, applicari potest.

Sancta Maria ab omni labe peccati originalis et actualis divino auxilio custodita; S. Joannes Baptista in ventre matris sanctificatus, qui tamen austeram duxit vitam et decollatus fuit, multique alii sancti Deo obtulerunt satisfactiones pœnam peccatis suis debitam longe superan-

tes: hæc superabundantia satisfactionum, tum Christum sanctorum, spiritualement Ecclesiæ thesaurum et indulgentiarum fontem inexhaustum constituit. Veritas ista contra Protestantes eam negantes probatur 1° auctoritate *Clementis VI*, Extrav. comm. l. 3, cap. 2; 2° auctoritate Leonis X, propositionem Lutheri damnantis atque dicentis indulgentias concedi *ex superabundantia meritum Christi et sanctorum*; 3° auctoritate Pii VI, qui in bulla *Auctorem fidei*, n. 41, propositionem eundem habentem sensum quem habet propositio Lutheri, damnavit; 4° usu Ecclesiæ publice et constanter docentis thesaurum indulgentiarum e satisfactionibus Christi et sanctorum coalescere. Hinc merito dicere possumus cum Apostolo, Rom. v, 20: *Ubi abundavit delictum, superabundavit gratia.*

ARTICULUS SEXTUS.

DE EFFICACIA INDULGENTIARUM.

Effectus indulgentiarum spectari possunt respectu vivorum et respectu mortuorum.

De efficacia indulgentiarum respectu vivorum.

Certum est 1° indulgentiam non remittere peccatum, sive mortale, sive veniale, quoad culpam: nam remissio peccati supponit mutationem voluntatis et effusionem gratiæ: at indulgentia voluntatem non mutat, nec gratiam infundit, sed tantum compensat satisfactiones justitiæ Dei a peccatore debitas, et ad solum hunc finem conceditur.

Certum est 2° eam non remittere penam peccatis remissis debitam, si homo relapsus sit in novum peccatum mortale: nam homo in peccato mortali constitutus cujuslibet operis vivi est incapax; nec mereri, nec satisfacere de condigno, nec igitur remissionem penæ per applicationem indulgentiæ obtinere potest.

3° Si quædam bullæ, indulgentias concedentes, de remissione peccatorum loquantur, hoc intelligendum est de penâ peccatis debita; vel si de peccatis, eo sensu accipiendum est quod bona opera præscripta et religiose

impleta contritionem excitent, peccata venialia remittant et ad remissionem peccatorum mortalium disponant.

4° Pœnitentia olim canonibus determinata est mensura quam sequitur Ecclesia in concedenda indulgentia. Unde indulgentia Quadragesimæ, centum dierum, septem annorum, etc., etc., est relaxatio seu remissio, non solum coram Ecclesia, sed coram Deo, penæ temporalis quæ expiata fuisset per quadragenam, centum dies, aut septem annos pœnitentiæ canonicæ. Quæ vero pars purgatorii huic pœnitentiæ respondeat, quis sit modus applicationis indulgentiæ, Ecclesia non definiit. Quando autem conceditur indulgentia *plenaria*, ea intelligitur quæ ex se sufficit ad plenam remissionem penæ temporalis solvendæ, et quæ illam revera remittit pro iis qui, positis debitis conditionibus, ipsam lucrantur.

Nunquam certi esse possumus nos, per plures indulgentias etiam plenarias, plenissimam obtinuisse remissionem totius penæ temporalis peccatis nostris debitæ; sæpe enim indulgentia plenaria fit partialis, præcipue e defectu dispositionis in agente.

Hinc 1° indulgentia ab obligatione pœnitentiæ agendi non eximit; *a fortiori* fidelis pœnitentiæ sacramentalem sibi injunctam propria auctoritate omittere non potest, sub prætextu quod lucratus vel lucraturus sit indulgentiam; quia hæc pœnitentia legitime imposita et acceptata, ad integritatem sacramenti pertinet, et solus sacerdos tanquam iudex eam mutare potest.

Hinc 2° indulgentiæ centum annorum vel majores, vel quævis sint, possunt adhuc esse insufficientes ad compensandam totam penam temporalem quam peccator solvere tenetur; v. g., si quis millies, tum interne, tum externe iteraverit peccatum pro quo pœnitentia decennalis imponenda erat, ex canonibus, certe per talem indulgentiam pœnitentiæ canonicam non compensaret; aliunde nihil probat totam penam temporalem peccatis debitam pœnitentiæ canonica deleri. Ergo.

Hinc 3° peccatores vere conversi satagere debent ut bonis operibus et indulgentiis, sive partialibus, sive ple-

nariis, debita quibus erga divinam iustitiam astringuntur, quotidie minuunt, atque penitus compensent in hac vita, ne in carcerem purgatorii missi, inde non exeant donec novissimum solverint quadrantem.

De efficacia indulgentiarum respectu mortuorum.

Certum est indulgentiam applicari posse defunctis in purgatorio detentis eisque prodesse; et, juxta *Sylvium*, Suppl. q. 71, art. 10, hæc propositio ad fidem pertinet. Etenim 1° Ecclesia ubique concedit indulgentias, declarans eas applicabiles esse defunctis: ergo credit eas defunctis prodesse. 2° Leo X damnavit, anno 1520, propositionem Lutheri qui contendebat indulgentias defunctis non prodesse. 3° Pius VI proscripsit, in bulla *Auctorem fidei*, n. 42, aliam propositionem propositioni Lutheri similem, *tanquam falsam, temerariam, pias aures offendentem, summis Pontificibus injuriosam et praxi universalis Ecclesie contrariam*. Ergo.

At, cum animæ in purgatorio detentæ jurisdictioni Ecclesie non subdantur, indulgentia ipsis applicari non potest per modum absolutionis sicut vivis, sed tantum per modum suffragii; id est fidelis, concedente summo Pontifice, haurit in thesauro Ecclesie satisfactiones quas exhibet Deo, illum suppliciter rogans ut eas pro tali vel tali anima acceptare dignetur. Qua autem proportionem Deus eas acceptet, nemo definire potest: itaque nunquam certi esse possumus animas, ope indulgentiarum, sive partialium, sive plenariarum eis applicatarum, a purgatorio fuisse liberatas. Unde indulgentia qua promittitur liberatio unius animæ e purgatorio, vim habet quidem animam liberandi, verum semper ignoratur quo gradu de facto fuerit applicata.

Quæritur quid necessarium sit ut indulgentia applicari possit defunctis.

R. Requiritur 1° ut superior ecclesiasticus declaraverit eam applicabilem esse defunctis; est enim actus jurisdictionis et a voluntate ejus pendet cui administratio thesauri Ecclesie concredita est. Hinc indulgentia sim-

pliciter concessa pro vivis applicari non potest defunctis, nec indulgentia mortuis destinata, ut indulgentia altaris privilegiati, vivis applicari potest: si autem declaretur tantum applicabilis defunctis, ad nutum fidelis eam lucrari conantis, ipsi vel defunctis applicari potest.

2° Requiritur intentio determinata. Revera enim dici non posset indulgentiam applicari, juxta verba Pontificis, si nulla aut vaga et indeterminata duntaxat existeret intentio eam applicandi. Quamvis definire nollemus indulgentiam pro pluribus defunctis oblatam eis non prodesse, saltem tutius est eam alicui individuo, vel nominatim, vel ex aliqua circumstantia determinato applicare, v. g., animæ magis derelictæ, ei pro quo magis teneor orare, etc. Optimum est etiam plures simul habere personas in mente, sed conditionate, v. g.: Hanc indulgentiam applicare volo Andreæ; si Andreas ea non indigeat, vel illius non sit capax, eam dirigo ad Petrum; defectu Petri, ad Joannem, etc.

3° Requiritur ut conditiones præscriptæ accurate impleantur. Si contritio et confessio inter has conditiones inveniantur, ut ordinarie contingit, status gratiæ necessarius est, *ut satis patet*. Si vero indulgentia applicabilis defunctis cuidam operi externo annexa sit, nulla facta mentione confessionis aut communionis, probabilius est eam applicari posse defunctis ab homine in statu peccati mortalis constituto; nam opera præscripta non sunt causa meritoria indulgentiæ, sed tantum conditiones sub quibus conceditur: atqui opus externum non est vitiatum, quia fit ab homine in statu peccati mortalis constituto: ergo. Ita *Navarrrus, Suarez, Sylvius, Bonacina, Billuart* et multi alii, contra paucos qui æstimant statum gratiæ esse necessarium.

4° Requiritur ut defunctus in statu gratiæ decesserit: *hoc patet. Cajetanus* et quidam cum ipso docuerunt indulgentiam iis duntaxat prodesse defunctis qui, dum viverent, meruerunt ut ipsis applicari posset, claves Ecclesie honorando, indulgentias defunctis applicando, alias pro seipsis lucrando et aliter justitiæ Dei satisfacere co-

nando. Sententia ejus communiter rejicitur, licet plerique dicant indulgentias plus minusve prodesse defunctis, prout hi actibus suis meruerunt illas sibi applicatum iri. Hinc quanta sollicitudinis causa, sive erga nosmetipsos, sive erga defunctos!

ARTICULUS SEPTIMUS.

DE CONDITIONIBUS AD LUCRANDAS INDULGENTIAS REQUISITIS.

1° Indulgentia est actus jurisdictionis et absolutionis erga vivos: qui ergo non sunt membra Ecclesiae, eam lucrari non possunt.

2° Cum indulgentia sit remissio poenae temporalis, supponit statum gratiae et remissionem culpae in eo qui eam lucrari intendit. Non tamen necesse est ut opera praescripta in statu gratiae impleantur, modo adsit gratia sanctificans eo instanti quo ultimum opus perficitur; nam in eo momento indulgentia applicatur.

Peccatum veniale non impedit quin indulgentia peccatis remissis respondens applicari possit: verum tunc non est plenaria in sua applicatione, siquidem poena peccato veniali adhuc exstanti debita non remittitur.

3° Requiritur intentio positiva saltem virtualis indulgentiam lucrandi: intentio virtualis ea dicitur quae fuit actualis et in serie actionum adhuc perseverare censetur, quamvis agens de illa non cogitet. Nisi hujusmodi saltem intentio existeret, dici non posset hominem indulgentiam lucrari velle: attamen repugnat illum lucrari indulgentiam quam non intendit: ergo. Communiter docetur hanc intentionem per diem integrum perseverare, nisi retractetur: laudabilis est igitur et utilissima praxis piarum animarum quae mane semper innovant propositum omnes lucrandi indulgentias bonis operibus hac die ab ipsis faciendis annexas.

4° Cuncta opera praescripta fideliter impleri debent; nam praecipue in hac materia valet axioma: *Verba autem valent quantum sonant.*

Quaedam opera omnibus indulgentiis plenariis ordina-

rie sunt communia, videlicet confessio, communio et preces juxta intentionem concedentis.

1° *Confessio.* Nisi praescriberetur, stricte necessaria non esset, ne quidem pro iis qui alicujus peccati mortalis sunt conscii; nam per contritionem perfectam justificationem obtinere possent.

At quando habetur in bullis, ut fere semper, *rite contritis et confessis*, certum est necessariam esse confessionem sacramentalem iis qui peccato mortali inquinantur, quantumvis sint contriti: ita respondit sacra Congregatio Indulgentiarum, die 19 septembris anni 1729.

Ab hac obligatione fere omnes theologi eximebant eos qui tantum habebant venialia: verum eadem Congregatio pronuntiavit, die 19 maii 1739, illos pariter ad confessionem obligari. Clemens XIII hoc decretum approbavit, publicari et vim legis habere voluit.

Sed postea supplicationibus multarum communitatum virorum ac mulierum, parochorum et episcoporum cedens, rigorem hujus decreti temperavit per indultum diei 9 septembris 1763, quo statuit ut omnes qui singulis hebdomadis confiteri solent, indulgentias plenarias occurrentes sine nova confessione lucrari possent, dummodo conscientia eorum nullo peccato mortali gravarentur. Haec dispositio adhuc subsistit.

Dicta Indulgentiarum Congregatio aliud edidit decretum a Pio VII die 12 junii 1822 approbatum, quo permisit in gratiam eorum qui singulis hebdomadis non solent confiteri, ut confessio ad lucrandam indulgentiam in die festo necessaria, octo dies ante festum fieri posset.

Pluries concessa sunt indulta specialia ad tempus tantum duratura, vi quorum, illi qui solent confiteri bis in mense eodem privilegio gaudent ac ii qui singulis hebdomadis confitentur. Tale indultum, sicut praedecessores nostri, pro dioecesi obtinuimus, cujus renovationem tempore debito procuravimus.

Petitur an, in frequentibus istiusmodi confessionibus, semper concedenda sit absolutio sacramentalis, ut indulgentia obtineri possit.

R. In editionibus præcedentibus, dicebamus id necessarium nobis non videri, sed tutius esse absolutionem impertire, propter sententiam contrariam quorundam doctorum.

Nullum autem nunc exstat dubium; sacra enim Indulgentiarum Congregatio respondit, die 15 dec. 1841, necessarium non esse absolutionem dare.

2° *Communio*. Quandoque plenariam indulgentiam lucrari licet absque communione, v. g., in articulo mortis, ubi sacrum viaticum administrari non potest; in pio exercitio dicto *Via Crucis*, etc. Verum ordinarie præscribitur communio quæ ipso die festi fieri debet: attamen decretum Congregationis Indulgentiarum diei 12 junii 1822, a Pio VII approbatum, eam facere permittit in vigilia festi.

3° *Preces*. Ordinarie dicitur, in actis concessionum, *Qui pie oraverint*; sæpe exprimitur finis propter quem orandum sit, v. g., concordia principum christianorum, exaltatio sanctæ matris Ecclesiæ, extirpatio schismatis ac hæreseon, conservatio summi Pontificis. Si finis non exprimat, conservatio summi Pontificis. Si finis non exprimat, sufficit ut secundum intentionem concedentis indulgentiam oretur.

Non determinantur orationes faciendæ, et sufficit quinque recitare *Pater* et *Ave*, aut aliquid æquivalens, v. g., decanam Rosarii, litanias sanctissimi Nominis Jesu, beatissimæ Mariæ Lauretanæ, etc.

Oratio mentalis non sufficeret, quia per orationem simpliciter intelligitur oratio vocalis, eo modo articulata ut quis se audire possit.

Tempus ad recitandas hujusmodi preces determinatum extenditur a primis vesperis ad ultimum crepusculum diei festi, et in diebus ferialibus, a media nocte ad mediam noctem sequentem.

E declaratione *Benedicti XIV*, Inst. 53, n. 7, et Encyclica *Inter præteritos*, diei 3 decembris 1749, § 53, opus aliunde præscriptum inservire non potest ad lucrandam indulgentiam Jubilæi: unde qui recitaret preces ad quas ex voto, vel ex præcepto Ecclesiæ, aut ex mandato con-

fessarii tenetur, conditionem orandi ad lucrandum indulgentiam a summo Pontifice præscriptam non impletet.

Multa sunt alia scitu necessaria circa indulgentias plenarias et partiales, circa confraternitates et Jubilæum: pro iis ediscendis remittimus ad tractatum nostrum Gallicum cui titulus: *Traité dogmatique et pratique des Indulgences, des Confréries et du Jubilé, à l'usage des ecclésiastiques qui travaillent dans le saint ministère*; 1 vol. in-12, dixième édition.

FINIS TRACTATUS DE PŒNITENTIA.